

УДК 349.3

ORCID: 0000-0002-2206-3286

*Кучма Ольга Леонідівна,
професорка кафедри трудового права та
права соціального забезпечення
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
докторка юридичних наук, професорка*

*Kuchma Olha Leonidivna,
Professor for Department of Labor Law
and Social Security Law
Taras Shevchenko National University of Kyiv
Doctor of Law, Professor*

e-mail: okuchma@ukr.net

СТРАХУВАННЯ ЖУРНАЛІСТА ЯК СПОСІБ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Соціальне забезпечення осіб здійснюється у різні способи: як за рахунок коштів державного та місцевого бюджету, так і за рахунок роботодавців, недержавних фондів тощо.

На можливість використати той чи інший спосіб соціального забезпечення особи впливають різні чинники, один з них професійна діяльність (трудова функція працівника).

Усі працівники підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, в тому числі і страхуванню від нещасних

випадків на виробництві та професійних захворювань. Також мають додаткове страхування окремі категорії працівників (зважаючи на специфіку їх трудової функції), визначені на законодавчому рівні.

Відповідно до Закону України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста» журналістам гарантується соціальне страхування. Також суб'єкти у сфері медіа за рахунок своїх коштів або за рахунок будь-яких інших не заборонених законом джерел зобов'язані забезпечити страхування життя, здоров'я, працездатності журналістів та інших працівників від нещасного випадку за класом страхування 1, визначеним статтею 4 Закону України «Про страхування», на період їх відрядження в райони ведення воєнних (бойових) дій та/або на тимчасово окуповані території України [1].

Законодавець визначив мінімальну страхову суму на кожного застрахованого працівника: 100 розмірів мінімальної місячної заробітної плати, встановленої законом на дату укладення договору страхування. На відміну від соціального страхування, за додатковим страхуванням в залежності від того, наскільки роботодавець виявить бажання чи матиме фінансові можливості збільшити страхову суму на кожну застраховану особу, визначатиметься розмір соціального забезпечення журналіста.

Також важливо при визначенні розміру соціального забезпечення у прив'язці до мінімальної заробітної плати чітко зазначати про який період (стан) йдеться, адже мінімальна заробітна плата періодично змінюється.

Так, Порядком та умовами страхування життя, здоров'я, працездатності журналістів та інших працівників суб'єктів у сфері медіа на період їх відрядження в райони ведення воєнних (бойових) дій та/або на тимчасово окуповані території України [2] визначено, що у разі тимчасової втрати працездатності застрахована особа має право на страхову виплату у розмірі певного відсотку від страхової суми, визначеної у договорі страхування для застрахованої особи, але не менше 1/30 розміру

мінімальної місячної заробітної плати, встановленої законом, але не більше ніж за 120 днів. Виникає питання, яку мінімальну місячну заробітну плату брати у розрахунок, якщо, наприклад, на час укладення договору страхування та на час тимчасової втрати працездатності були різні розміри мінімальної заробітної плати, або якщо у періоді тимчасової непрацездатності в межах 120 днів розмір мінімальної заробітної плати змінювався. Це питання страховик може спробувати вирішити у Загальних умовах страхового продукту чи договорі страхування, проте, це питання має бути вирішено у вищезгаданому Порядку, оскільки це є частиною гарантії мінімального розміру страхової виплати, яка страховиком та страхувальником не має вирішуватись на їх розсуд.

Крім загальнообов'язкового державного соціального страхування журналіста та додаткового страхування, які є обов'язковими, та роботодавець зобов'язаний забезпечити наявність цих способів соціального захисту, є ще один спосіб посилити соціальний захист журналістів, на період їх відрядження в райони ведення воєнних дій, за допомогою проєкту Міжнародний Фонд Страхування Журналістів, який стало можливим реалізувати Асоціації «Незалежні регіональні видавці України» за фінансової підтримки European Centre for Press and Media Freedom (ЕСРМФ), Federal Foreign Office Germany, Voices of Ukraine as part of Hannah-Arendt-Initiative [3]. За допомогою цього проєкту (у разі прийняття щодо журналіста позитивного рішення) можливо отримати страхове покриття на відшкодування медичних витрат та (у разі смерті журналіста) сім'я отримає страхову виплату.

Робота журналіста, особливо у районі бойових дій, потребує підвищеного соціального захисту. Але не менш важливо посилити безпекові заходи, щоб страхові випадки із журналістами стали винятком.

Кірик А. Ю. наголошує, що засоби масової інформації сьогодні можна вважати першоджерелом інформації про конфлікт для широкого загалу. Це

ще одна причина, чому журналісти, фоторепортери та оператори в останні десятиліття все частіше стають об'єктами нападів під час збройних дій. Щороку значна кількість журналістів гине або отримує поранення під час конфлікту [4, с.378].

Тож, незважаючи на різні способи соціального захисту журналіста (що є важливим і необхідним для журналіста та членів його сім'ї), пріоритетними мають бути превентивні заходи, які б убезпечили настання страхових випадків. І одним з важливих кроків на цьому шляху є реформування міжнародного права у цій сфері, яке спрямоване на мінімізацію ризиків для журналіста в зоні бойових дій.

Список використаних джерел:

1. Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста : Закон від 23 вересня 1997 р. №540/97-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 22.03.2026)

2. Порядок та умови страхування життя, здоров'я, працездатності журналістів та інших працівників суб'єктів у сфері медіа на період їх відрядження в райони ведення воєнних (бойових) дій та/або на тимчасово окуповані території України : Наказ від 26 вересня 2025 р. №810 / Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1484-25/ed20251114#Text> (дата звернення 22.03.2026)

3. Міжнародний фонд страхування журналістів. URL: <https://war-correspondent.info/#team-4> (дата звернення 22.03.2026)

4. Кірик А. Ю. Правовий статус журналістів під час збройних конфліктів. Право і суспільство. 2023. №1. С.374-379 URL: https://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2023/1_2023/53.pdf (дата звернення 22.03.2026)